

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

College van B&W van Gemeente Hilversum
T.a.v.
Postbus 9900
1201 GM HILVERSUM

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Olonummer

Onze referentie
1484809

Datum 16 januari 2024
Betreft Wabo advies omgevingsvergunning rijksmonument

Bijlagen
0

Naam Zonnestraal
Adres Loosdrechtse Bos 7
Postcode/plaats 1213RH Hilversum
Gemeente/provincie Hilversum; Noord-Holland;
Monumentnummer 46771

Geacht college,

Op 10 januari 2024 vroeg u mij u te adviseren over de voorgenomen wijziging(en) van bovengenoemd monument op grond van artikel 5.1, eerste lid, onder b, van de Omgevingswet. U heeft mij daartoe de aanvraag om een omgevingsvergunning toegezonden.

Advies

Ik adviseer u de gevraagde omgevingsvergunning niet te verlenen.

In onderstaande motivering licht ik dit nader toe.

Het plan

Aan u wordt een omgevingsvergunning gevraagd voor het plaatsen van zonnepanelen op het hoofdgebouw, het Dresselhuys paviljoen en het Ter Meulen paviljoen van Sanatorium Zonnestraal. In totaal gaat het om 762 zonnepanelen.

Motivering

Zonnestraal is van oorsprong een axiaal-symmetrisch aangelegd geheel van losstaande gebouwen met een verbindend wegensysteem, ontworpen als sanatorium met voor- en nazorginrichting en arbeidstherapie. Het volledige complex is tot stand gebracht in een voor het Nieuwe Bouwen kenmerkende stijl naar ontwerp van J. Duiker en B. Bijvoet in 1926-28. In het hoofdgebouw waren oorspronkelijk de medische afdelingen en eetzaal ondergebracht. In de twee paviljoens, zijnde het Dresselhuispaviljoen en het Ter Meulenpaviljoen, aan weerszijden van een conversatiezaal, waren ziekenafdelingen voor elk 25 patiënten geprojecteerd. De gebouwen, waarin uitsluitend geometrische vormen in nauwgezet berekende maten zijn aangewend, zijn geheel en zo licht mogelijk geconstrueerd uit gewapend beton, dat witgepleisterd is, met glas en staal.

Planbeoordeling

Bij rijksmonumenten wordt positief geadviseerd over zonnepanelen die uit het zicht liggen, geen aantasting vormen van waardevolle onderdelen (zoals bijzondere dakbedekking) en zorgvuldig op het dak worden aangebracht. Hoewel aan Zonnestraal zeer hoge architectuurhistorische waarden toegekend worden, geldt dat niet in het bijzonder voor de daken. De platte daken lijken op het eerste oog zeer geschikt voor het plaatsen van zonnepanelen.

Echter, door de zeer hoge monumentale waarden van de afzonderlijke gebouwen én het ensemble, betekenen zichtbare zonnepanelen op de gebouwen van dit ensemble een visuele verstoring van de bijzondere architectuur en constructie. Dit is ongewenst. Ik adviseer daarom de zonnepanelen volledig uit het zicht te plaatsen.

Uit de plannen blijkt dat de afstand van de zonnepanelen tot de dakranden op een aantal plekken zeer beperkt is. Zo worden de zonnepanelen ook op de grote dakoverstekken geplaatst. Hierdoor zullen de zonnepanelen al vanaf een beperkte afstand zichtbaar zijn. Dit leidt tot de bovengenoemde ongewenste visuele verstoring van de architectonische kwaliteit. Ook worden de panelen onder een hoek van 10 graden geplaatst en steken ze ca. 35 CM boven de dakranden uit. Ook dit draagt bij aan het feit dat de zonnepanelen zichtbaar zullen zijn in de nabijheid van de gebouwen, met hetzelfde ongewenste effect. Ik adviseer daarom om het plan aan te passen zodat alle zonnepanelen, vanuit iedere hoek, volledig uit het zicht zijn.

Dit kan betekenen dat de afstand van de zonnepanelen tot de dakrand aanzienlijk vergroot moet worden en dat er (dus) minder zonnepanelen geplaatst kunnen worden. Dat geldt ook voor de hellingshoek. Ik adviseer deze tot het minimum te beperken, om zichtbaarheid te voorkomen.

Verder adviseer ik om, conform de uitgangspunten van de monumentenzorg, voor panelen te kiezen die volledig zwart zijn, ook wanneer deze uit het zicht geplaatst worden en om de panelen uit te lijnen op de dakranden en dus niet schuin op de daken te plaatsen. Voorts adviseer ik om een proefopstelling te maken op de meest kritische plekken, wanneer een herzien plan als kansrijk wordt beoordeeld. Dit om eventuele onvoorziene visuele verstoring van de architectuur te voorkomen.

Conclusie

Ik acht het plaatsen van zonnepanelen op de betreffende gebouwen van Zonnestraal onder voorwaarden mogelijk. De betreffende bouwdelen kennen een zeer hoge architectonische waarde. Hierdoor acht ik panelen die (gedeeltelijk) zichtbaar zijn niet passend en onwenselijk. De plannen laten zien dat de panelen

vanwege de beperkte afstand tot de dakrand en de hellingshoek zichtbaar zullen zijn vanuit de (nabije) omgeving. Daarom kan ik nu niet positief adviseren. Ik adviseer het plan zodanig aan te passen, dat dat alle panelen, vanuit iedere hoek, volledig uit het zicht zijn. Tevens adviseer ik om, op basis van een aangepast en kansrijk plan, een proefopstelling te maken en te beoordelen, alvorens akkoord te kunnen geven op de aan u gevraagde omgevingsvergunning.

Uitgangspunten

Voor meer informatie over aanpassing, restauratie en verduurzaming van rijksmonumenten kunt u onder andere terecht bij '*Uitgangspunten en overwegingen advisering gebouwde en groene rijksmonumenten*' op www.cultureelerfgoed.nl en op www.stichtingerm.nl

Voor specifiek meer informatie over zonnepanelen op rijksmonumenten kunt u onze [Advieslijn zonnepanelen op rijksmonumenten | Richtlijn | Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed](#) raadplegen.

Afschrift en tekeningen

Graag wijs ik u erop dat u op grond van het Bor verplicht bent een afschrift van het ontwerpbesluit en van de beschikking, beide met bijbehorende stukken, op te sturen naar de staatssecretaris van OCW, via het Omgevingsloket online of omgevingsvergunning@cultureelerfgoed.nl.

Vragen

Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van dit advies, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,